

N A T U R A

JURNAL.

PENTRU PROPAGAREA ȘTIINȚELOR POSITIVE ÎN ROMANIA.

Redactori: Dr. C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

Compendiu: Instrucția și Educația. Lecturile publice. Unirea în spirite. — Calcarul de la Albesci. — Narvalu. — Îngrijirea creșterii copiilor. Căllătoria și propagația plantelor.

Redacția a luat măsuri ca d'acum înainte fie-care număr să fie înscotit d'o gravură.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA

LECTURILE PUBLICE — UNIREA ÎNTRE CETĂȚENI CEI BUNI.

Ně se poco io vi dia, da imputur sono
Che quanto io posso dar, tutto vi dono.
Ariosto.

Daca pucin vė dañ nu sunt de imputat
Căci cât pot tot vė dañ.

În cele două numere precedente, ți am vorbit, liniștitul meu cititor, despre lucruri care ți o fi inspirat ore-care temere.

Astă dată nu ți voi vorbi nici despre *drepturile* ce cetățeni au într'un Stat și *datoria* ce are Guvernul a le da o legitima satisfacție, nici despre acea armă cu două ascuțisuri ce o constituă masele populare *neinstruite* cărora se dă reductabilul drept de a purta un buletin în urna electorală, nici despre proporția injustă ce există între bugetul armatei și al Instrucției publice, între cheltueli *neproductive* și o cheltuială *sacră*; astă dată, amabilul meu cititor, vom reveni asupra unui subiect despre care adesea ți am vorbit: Conferințele, sau cum le numesc în Englitera, *Lecturele publice*.

Cunosc, cititorul meu, *Marele inamic* care a produs și va produce în societatea noastră atâtea rele, atâtea întristări, atâtea amărăciuni și în contra căruia, de voim a avea pace și fericire, trebuie cu toți să întreprindem o luptă aspră și dură și obstinată și neobosită, o cruciadă sacră la care toți credincioși să ia parte. Cunosci acest mare inamic: *Ignorența și Corupția*, acest taur fatal ce se află în mijlocul cetăți ca să sbucine pe cetățeni, dar pe care, întăriți prin *Instrucție*, „trebuie cu toți să cătăm ca mâini viguroase a l apuca de cör-

„ne ca să l' îngenuchem, ca să l' doborâm,
„ca să l' culcăm la pământ.“

Ei bine, o armă care ne va întări pentru lupta sacră, credem că *Lecturele publice* respândite în totă țerra și conduse de oameni cu instrucție și moralitate vor putea să ne o dea. De aceea cerem ca ele să fie încurajate și susținute de toți oameni de inteligență și de inimă.

Ori cine se va asocia cu noi va fi amicul nostru de ori ce culore politică va fi (guvernamental sau oposant, din dreapta sau din stânga, din centru sau din conferință, roșu sau alb... negru sau cenușiu... dar sper că acest straniu jargon tu nu l' cunosci bunul meu cititor).

Ori cine va căta să respîndescă în țerră *Instrucția și Educația* și să introducă sucul dătător de viață în tôte ramificațiile arborelui nostru-social, va avea aplauzele noastre și l' vom ajuta din totă inima...

Ni se va face aci pôte o întrebare la care cu multă claritate vom răspunde.

— Aplauda-vei pe un ministru alle căria opinii politice fac dintrênsul adversarul teu și susține nisce idei pe care tu le combați.

— Da, răspundem lămurit, îl vom aplauda și ne vom uni cu dînsul pe terrêmul *Instrucției și Educației* cu tôte că scim că sunt oameni (alle cărora opinii sunt pôte identice cu alle noastre) care ne vor combatte combătênd ast-fel pe amici lor naturali, depărtându l' de dînsi și prin urmare slăbindu-se.

Da, vom aplauda pe ministrul ce lucrează pentru Instrucția societăți noastre, cu toate că știm că se află multe și numeroase individe în societatea noastră care ne vor acusa de adulație și ne vor împrumuta mobile meschine și meprisabile de servilism... ne vor împrumuta aceea ce au ei în inima lor...

Da, aplaudăm pe ministri Instrucției publice, când îi vedem lucrând în conștiință pentru răspândirea luminei., și ne facem o datorie de a constata și încurajia binele...

Da, vom încuraja pe Ministrul care va căuta a face ca studiile *științelor pozitive* să ocupe un loc mai mare în Instrucția ce se distribuie în țară. Neam asociat și ne vom asocia cu Ministrul Instrucției publice care va înțelege (ceea ce înțelege ori ce om cu cugetarea matură) ca în mijlocul confuziei și zăpăcelei aduse în spirite prin studiile exclusiv speculative și în prezența *cletinării* tuturilor credințelor, și tuturilor convicțiilor, cletinare cauzată în mare parte de pericolul talent al celor mai mulți avocați (clasă prea mult predominantă în societatea noastră ast-fel încât *armonia* să fie ruptă) prin pericolul talent de a susține cu aceeași facilitate *pentru* și *contra* ori carii questii, care dicu va înțelege că este o necesitate imperios reclamată de îngrijirea ce trebuie să avem pentru educația socială și politică a țării de a răspândi *științele pozitive*, ce sunt de natură a da spiritelor rectitudine, județiu, pozitivism, ferindu-le de sophisme, și aberațiile la care, cum am mai dis'o, conduc adesea pe spiritele cele slabe studiile exclusiv speculative.

Ne asociam și ne vom asocia cu Ministrul în care constatăm aceste tendințe, cu ministru care deschide salonul Ministerului Cultelor și inaugură *lecturele publice*, care, înțelegând că în pământul patriei, sunt mari și numeroase bogății naturele, numesce o comisie ca să se ocupe cu mijlocele prin care s'ar putea face o chartă geologică a țării și exploata aceste bogății¹⁾ care

pentru a facilita în viitor aceste lucrări, creă două cathedre speciale de Mineralogie și Geologie, una în Facultatea de științe din București, ceea-l'altă în Iassy; (aceste cathedre fiind în acelaș imp în spiritul seș primul pas pentru formarea unei școle de mine) cu ministrul care prevede în budget o sumă pentru excursiuni geologice în țară, care facilita mijlocele pentru crearea unei societăți de științele naturale Ei bine când vom vedea un ministru concepând asemenea idei îl vom susține și ne vom asocia cu densul ori cât de mare ar fi divergența în ideile noastre politice, ori cât de schîrbóse ar fi acușările acellor individe ce... ved în alți aceea ce au în inima lor... ori cât de nedrepte și violente, imputările acellor politici (de acestia vorbim cu respect, pentru că pot avea în inimă nobleță având cu toate astea în spirit confuzie și violență) care cred ca tot patriotismul și totă dibăcia și tot tactul consistă în a ataca tot dauna și ori când chiar pe amici lor naturali.

În numele disgrăției noastre patrie, întrebăm daca această tactică a fost și este tactică cea bună și daca ea n'a avut de rezultat de a ne paralisa uni pe alți, de a îndirji pe cetățeni uni în contra altora, de a'i înăspri ast-fel încât să se mănince ca lătrători lăsând în îndirjirea luptei la o parte interesele nației.

Nu veți, scumpul meu compatriot, că această tactică este funestă pentru patrie și pentru scăparea ei, că a adus atâta desbinare în spirite și atâta ură în inimi încât este imposibil astăzi de a uni de ce Românii împrejurul unei idei și credem că în fine a sosit timpul ca cetățeni de intelligință și de inimă să-și dea mâna și să lucreze împreună pentru patria română!

E.

pentru pavagiul ulițelor, mult mai bune de cât cele ce ni s'au adus cu cheltueli considerabile din Ungaria sau din Sirbia... E lucru prea simplu și prea clar (ca să'l putem înțelege) că ar fi mai natural să cătăm lucrurile de care avem trebuință în țerra noastră unde aste lucruri se află, de cât să mergem să le cumpărăm în... Paris. Dorim ca *petrele* cumpărate în *Ungaria* să presinte mai multă tărie și soliditate de cât faimosul *postav* pentru îmbrăcarea armatei cumpărat în *Paris*.

1) Sunt în munți noștri admirabile petre de construcție pentru case și edificii pompoșe (veți articolul următor al Colaboratorului nostru D. Ștefănescu: *Calcarul dela Albesci*) și admirabile petre

D. Stăfănescu, profesorul de Geologie la Facultatea de științe din București, ne trimite articolul următor pe care îl publicăm cu plăcere în colónele Naturei. Subt o formă populară D. Stăfănescu își propune a da cititorilor nostri óre care no-

țiunii de Geologie și a le arăta bogățiile de tot felul ce se află în sinul pământului României. Când cititori nostri se vor mai familiarisa cu termeni științifici D. Stăfănescu va modifica óre cum stilul și forma articolelor sale.

CALCARUL DE LA ALBESCI.

Să nu'ți închipuesci, amabile lector, că sub acest titlu îți voiți vorbi póte de pozițiunea acestui calcar în cója globului, de *Eocenă* de *Miocenă* s'aú mai știú și eú ce altă numire cu care geologii aú obiceiú de a numi diferitele terrêmurí, adicó diferitele grupe de strate din care se compune *cója* globului ce locuim; căci cređ că știi, iubite lector, că pământul nostru nu este plin de *rocce solide* pênó în centrul lui, și că, din contra, partea solidă care constituie *cója* sa este nimica pre lângó cea-l'altă parte ce'i constituie interiorul și care este într'o stare de *malleță ardătoare*. Dar mă opresc aci, și nu voiú să intru în alte considerațiuni, despre subțirimea coji în raport cu partea mólle a pământului, căci 'mi e témă să nu te sperii și să trăesci în neastîmpăr îngrijat pre acest pământ ce'ți dă astă-dí atáta siguranță.

Veđ însă că'mi scápă o đicere, căria póte, (értămí suposițiunea) să nu'ți ști adevératul întelles; dar în puține cuvinte te voiú face, să întelleđi semnificarea acestei expresiuni geologice; acésta este đicerea de *roccă*. Ce să însemneze acest cuvânt? să se întelleđă óre prin đicerea *roccă* un *mineral*? nu, scumpe lector, căci mineralul este un termen prea general și se applică la mai tóte corpurile *brute, neviețuitoare* din sênul și dupó suprafața pământului. Să fie óre equivalent cu đicerea *petrá*? nici asta, căci prin *petrá* întellegem ori-ce corp mineral *tare*. Fi-va óre *synonim* cu *stâncă*? nici așa, căci prin *stâncă* se întellege la noi, forma ce presiută o *roccă*. Dar veđ că impaciența 'ți crește, și 'mi e témă să nu mă lași cu *rocca* mea cu tot, căutând altă distrațiune mai plăcută; mă grăbesc dar, să'ți spuiú ceea ce trebuie să întelleđi prin đicerea *roccă*. Prin *roccă* se întellege veri-ce *masă*

minerală, simplă s'aú compusă compactă (tare) s'aú mobilă, stratificată sau nu, care este destul de mare spre a putea fi considerată ca contribuind într'un mod simțitor la formațiunea cojii globului; așaia *argilul* și *nisipul* sunt rocce ca și *calcarul gresia* și *granitul*.

Nu'ți voiú spune că acest calcar s'a format sub *apa mării*, căci 'mi e témă să nu 'mi đici: ce-mí spui tu de mare în munții Carpați, cari sunt așa de departe de dênsa și la înălține considerabilă d'asupra nivelului ei! Mare lêngó Câmpul-Lung?! câtăți tréba, domnule geolog, cu asemenea glume. Nu-mí spune mie istoria că Radu Negru când a venit în capul bravilor sei ostași s'a stabilit mai ântéiú în acest antic oraș; și mai înainte Români n'aú făcut ei neperitorul lor drum prin munții Carpați, și încă și mai departe în timpul *Dacilor*, în timpul întunecos al secolilor pre când erau *Sciții*, pre când trăia Dariú, Alesandru, și Cyr, Carpații existau, și tu-mí vobesci de mare!

A! tocmai de asta mă temém, iubite lector; mă acceptam să te veđ înfuriat în contra mea, pentru că fac din giganticii tét carpați, din acest refugiú în timpuri grele alle naționalității nóstre, un fund de mare, și să-i fac mai *timeri* de cât pământul cu care-ți place să i faci *contemporani*. Dar ce să 'ți fac, eú voiú stărui cu tótă ciudăția, că la Albesci a fost altă dată mare și mă voiú mărgini a-ți da ca probă *conchiliile marine* (de mare) ce se găsesc în masa acellui calcar și cari nu puteau să trăiască de cât în apa mării. Mă vei mai întreba însă când a putut să fie mare, dacă Radu Negru, dacia Romani, Dariú și alții iaú găsit ast-tel cum 'i vedem astă-dí? La acésta 'ți voiú răspunde că de atunci nu

sunt nici două nici cinci, nici zece mii de ani, ci sute de mii și milioane de ani. Destul atât de o dată.

Acum să venim la ceea ce voiam să 'ți spui despre calcarul de la Albesci. Calcarul (carbonatul de calce) scii poți, este o roccă din care se poate face var, fiind că el este format de var (calce) și de un gaz, numit *acidul carbonic*, care îndată ce dă de căldură mare fuge și lasă varul singur. Acesta este totă *philosophia* fabricațiunii varului; vărării noastre știu acesta și de aceea ard petrele de calcar în cuptore pentru ca să facă varul. Dar tot calcarul, când are o consistență se întrebuintează cu mare succes în construcțiuni. Unui asemenea calcar datoresce monumentele Parisului frumusețea lor.

La Albesci, în apropiere de Câmpul-Lung, se află un calcar alb destul de consistent și presintă trei varietăți: unul cu bóbele mai măricele, altul cu bóbele de mijloc și altul cu bóbele mărunte. Acest calcar este foarte bun pentru construcțiuni, căci se taie foarte lesne, mai cu sémă când se scóte din carieră, și apoi se întăresce și devine foarte tare. Dar calcarul de la Albesci, nu este bun numai ca pétră de zidăria, ci chiar ca pétră de sculptură, și ca să te conving de aceste calități ale lui, 'ți voi da drept exemplu Monastirea de la Curtea de Argeș, admirabil monument, admirat de toți streini.

Ei bine, află, iubite lector, că în excursiunea mea geologică din anul trecut, având să merg de la Pitești la Râmnicu-Vilci, am trecut prin Curtea de Argeș, ca să văd și eu acel monument pre care, 'ți o mărturisesc cu rușine, nu 'lă cunoscém, de cât printr'o gravură din *Revista Română*. Iți închipuesci mirarea mea, când am vădut că calcarul cu care era construită această Monastire, frumoșele și variatele salle sculpturii erau tot ca calcarul de la Albesci. Am stat mult și am examinat cu

deamăruntul, ca nu cum-va să mă înșel asupra identității acestui calcar, și convingându-mă atât prin proprietățile mineralogice, cât și prin prezența aceluiași corpuri organice (căci ele coprii nise mici conchiliile marine, numite *mimuliti*) 'mi am dis: Iată material admirabil de construcțiune care stă necunoscut de Români în sânul pământului lor! Câte zidiri monumentale nu s'ar face în Bucuresci cu acest calcar de la Albesci; și câte alte materiale de construcțiune și de pavagiū, nu vor mai fi existând în munți nostri, dar staū necăutate.¹⁾

Incă câte-va cuvinte asupra proveninței calcarului cu care este construită Monastirea de Argeș, și voiū termina. Dacă acest calcar este identic în calitate cu cel de la Albesci, nu cređ însă că să fie transportat chiar de acolo la Curtea de Argeș; mai mult cređ că provine chiar din Districtu Argeș, de la un sat situat la nord, (médă nópte) de acest oraș și numit *Oești*; și acesta fiind că am vădut devalea mōnăstiri o fontână (nu aceea pre care tradițiunea o atribue meșterului Manole, când se cufundă din căderea sa aeriană, fiind că 'l trădă aripele salle de șiță ce tradițiunea spune că 'și făcuse ca să se cobóre de pre mōnăstire, unde gelosia îl lăsase fără mijloc de coborire, ci o altă fontână) construită de curenđ cu un calcar identic cu acella al mōnăstiri. Intrebând pre un locuitor de acolo de unde este acest calcar, 'mi a respuns, că scie el când 'l aducea țeraniū cu carele de la Oești, dar acesta n'am putut-o constata prin mine însu'mi.

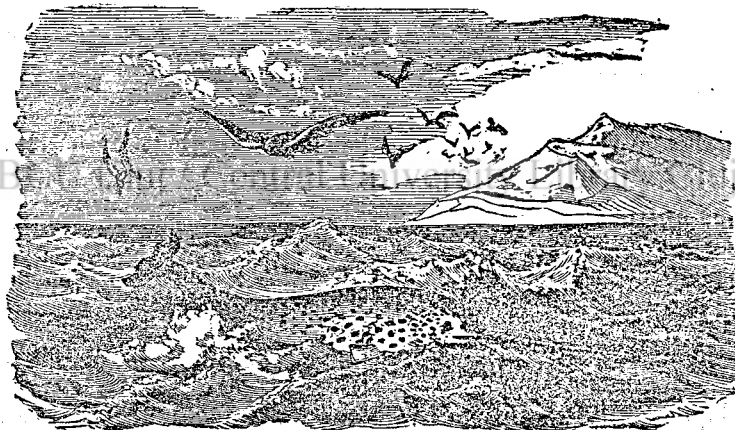
Gregoriu Ștefănescu.

1) D. Crețulescu, fostul ministru al Instrucțiunii publice, își îndreptase cu seriositate atenția asupra acestui punct și a înlesnit Domnului Ștefănescu mijloc de a face excursiunea geologică în care a putut studia calcarul acesta. Dorim ca actualul ministru să continue bunele tradițiuni lăsate de antecesorul său.

NARVALUL

Animalele ce populază suprafața globului și interiorul apelor nu au toate aceiași formă, nici aceiași importanță; unele sunt folosite omului, altele vătămătoare, altele sunt extraordinare sau curioase, ca și unii oameni. Din categoria a 3-a este Narvalul, a cărui istorie naturală vom a expune lectorilor noștri.

Acesta este un animal bizar din familia Delfinilor (Mammifer Cetaceu) sëmănând prin forma generală a corpului c'un pesce, c'o cegă spre ex., el n'are notătoare dorsală ca Delfinul, dar are două mici notătoare pectorale; i lipsesc cu totul membrele posterioare și corpul se termină într'o coddă horizontală, ca la toate animalele din familia acésta. Dar ceea ce face ca să îndreptăm atenția noastră asupra acestui animal, sunt două dinți în maxila (falca) de sus, din care unul rămâne ascuns în gingie, iar cel-l-alt, cel stâng, ia o dezvoltare peste măsură aproape cât jumătate lungimea corpului și sëmănă c'un stilet sau c'un corn lung avënd suprafața acoperită cu dungii în spirale și terminat c'un vërf tocit. Acest dinte sau corn lung, după cum se vede în alăturata figură, servă anima-

Narvalul.

lui drept armă de apărare sau de atac. Gura lui nu este mare ca a balenei și maxila inferioară mai scurtă de cât cea superioară, ochi prea mici, urechile asemene mici, și d'asupra capului lângă ochi are o resuflătoare în formă de semi-lună prin care ese apa afară din gură; limba este rotundă și lipită de maxilă. Pelea lui este fără păr, lucitoare și acoperind un strat gros de slănină. În junete părțile superioare ale corpului sunt d'o colóre negriciosă cu pete mai negre, părțile laterale sunt albe și au mai pucine pete. În bătrânețe părțile superioare ale corpului ia o colóre albă gălbinie și petele mai pronunțate; notătoarele sunt cenușii avënd marginile negre.

Narvalii trăiesc în mările polare, uniți în cețe mai mult sau mai puțin numeroase și innotă c'o iuțelă prea mare. Se găsesc împrejurul Groenlandei, Spizbergei și Norvegiei.

Să ascultăm p'un călător din mările polare cum vorbește despre acest animal bizar.

„Vëdurăm, dice Scoresby, în ziua aceea un mare număr de Narvali care inotau aproape de noi în bande de câte 15—20; cei mai mulți erau masculi și avëu lungi apărători, erau prea veseli și nălțau apărători lor afară din apă, încrucisându-i în formă de săbii. Pe când se jucau ei ast-fel făcëu să se audă un sgomot extraordinar, sëmănând c'un fel de *glu glu* ce face apă în gât, și este probabil că nu era alt ceva, cacii sgomotul nu se aude de cât, când întinđend apărătorii lor aveau gura afară din apă, cei mai mulți urmărind corăbiile par c'ar fi atrași de curiozitate; apa fiind transparentă au putut să i vëdă până la partea posterioară jucându-se cu cârma, și este cât va timp se depărtară ca să respire, fiind

lungii lor apărători afară, întocmai ca săbiile cavalierilor ce se bat în duel.“

Vëdënd cine-va ast animal bizar se pôte întreba la ce i servă stiletul acela lung ca o armă terribilă. Mulți au pretins că Narvalul este inamic n'empăcat al balenei și se servă de densusul că s'o a-

tace și s'o omóre prin desele înțepături peste tot corpul, și au descris într'un mod foarte pittoresc sângeroșele lor lupte în mare. Dar să vedem dacă aste lupte pot avea loc; se scie în general că animalele nu și fac resbel de cât numai când au să și dispute aceeași pradă. Ori, narvalul n'are nimic a disputa balenei, căci ea se nutresce cu molluschi fără conchiliă, cu vermi și pesci mici pe cari i gonnesce pe suprafața apei sau la o mică adâncime și pe care mărimea gurei i permite a i înghiți cu grămada. Narvalul se nutresce cu crustacei, molluschi cu conchiliă și pesci cartiliginosi mari pe care i pescuesce în fundul mării pe nisip, sau pe roce. Gura sa mică nu i permite să prindă animalele mari nici măcar să le musce. Așa dar nu pôte fi cel mai mic subiect de dispută între Narval și Balenă, pentru că n'au nici-o dată a vëna aceeași pra-

dă și nici nu'și pot servi unul altuia de nutriment.

Nu înțeleg pentru ce un animal ar ataca p'altu fără vr' un alt scop de cât acela d'a se bate, ceea ce nu s'a vădut nici odată în natură, cu atât mai mult nu înțeleg pentru ce ómeni, *ființe morale, s'ar sfâșia între dênși orbîți de patimă și invidiū cãlcând în picióre interesul comun!*

Istoriile acestea n'aũ nici un fundament și intră în categoria basmelor, precum se dice și despre luptele Hippopotamului cu Crocodilu, ale Rhinoce-rului cu Elefantu etc.

Se mai dice încă de Narval că, câte o-dată ia o corabie drept o balenă și înfige dintele în învelișul exterior ast-fel în cât nu'l mai pôte scóte, și ar rămâne prins acolo dacă n'ar reuși să'l frângă ca să scape.

Când prinde cine-va acest Cetateu se observă că dintele seũ este mai adesea învelit n'tr'un fel de tēcã calcarósã formatã de conchiliĩ scoici și d'alte cor-puri ce se lipesc de dênsul, și numai virful este tocit. D'aci putem conchide că dintele nu este o armă, ci curat un instrument de care se servă ca să deslipescă după roce și din fundul mării stridiile și alți moluschĩ cu conchilie de care se nutresce.

Groenlandezi și alți locuitori ai nordului, se nutresc cu carnea Narvalului și o găsesc excellentă. Islandezi n'o mănăncă cređend că Narvalul se nutresce cu cadavre; untura lui este pôte preferită tot ca și a Balenei; din dintele seũ gigantic se scóte fildeșu ca și din dinții Elefantului. Iată un animal de mare care, cu tótã forma sa extraordinarã, este folositor omului. A.

EDUCAȚIA PHYSICĂ.

ÎNGRIJIREA CREȘTERII COPILOR.

Art. II.

La nutirea artificială se cere cea mai mare grije, cea mai conștiințioasă punctualitate și curăție, căci necurăția are o influință imensă asupra stării sănătății copilului.

Dela 8—14 zile să urmeze pênã la a 3-a lună cu modul de nutrire expus în art. 1, dând părți egale de lapte cu apă; în a 4-a lună să i se dea 3 părți lapte și una apă, d'aci înainte lapte curat. Pe lângă lapte se mai pôte adaoge pesmeți de post pisați și ferți cu apă în care se amestecă puțin candel și sare sau griș ori zémã caldã de arpăcaș, materiile sne de digerat care pot întretine corpul și căldura; la început se dă mai pucin, pe urmă merge gradat mărind porția pênã la 10 lingurițe cείου și în intervale se dă numai lapte.

La copii stabili, la care întrebuițarea exclusivă a laptelui produce vinturi, dureri de stomac sau scot afară bucăți mici de caș, semn că caseina laptelui este nedigerată, este de trebuință ca pesmeți să se dea preparați cu zeamă slabă de porumbei, de puĩ sau de vișel, sau cu bere fără hameiũ. Cu tóte astea când încep a eși dinți trebuie luate precauțiuni la darea astor alimente pentru că zeama de carne pôte da loc la óre care inflamații. Alimente tari pot să se dea ori nainte, ori după eșirea dinților. Este bine să nu se dea lapte imediat după nãscere, mai cu sémã la femeile ce nasc pentru

prima órã, fiind că ori laptele mamei nu este încă preparat, ori copilul n'are îndată trebuință de măn-care, ci mai mult de odihnă sau de somn. Când se dă lapte trebuie spălată cu apă caldă mamela ca să fie curată și dacă e prea plină să o sugă muma mai înainte.

Timpul și numărul sugerilor pe și nu pot fi determinate în general, este de trebuință în primele zile să sugă mai des fiind că este folositor, atât pentru copil care trebuie să crească, cât și pentru muma ca să i curețe și să i ușureze corpul de succurile ce merg către pept.

Dar după câte-va săptămâni când muma trebuie să mai vedă și de menagiũ, atunci să mai reguleze sugerea copilului adicã în general diminēja, apoi peste și la fie-care 2—3 ore, și apoi sêra la 9 sau 10 ore, și ast-fel peste 2 3 zile copilul se obișnuiesce cu astã regulă și dórme liniștit, dacă se des-céptã în interval, pôte să i se dea lapte o datã dar mai mult nu.

Timpul cât trebuie allăptat copilu variază după constituția lui, în general de la opt luni pinã la un anũ sau și un anũ și jumătate. Pe la 5 sau 6 luni încep a eși dinții în număr de 20 care mai târziu sunt destinați a cădea și a fi înlocuiți prin alți în număr de 28 și mai târziu (pela 20—25 ani) mai es 4 (măselele miniți) și se facũ 32.

În timpul allăptării doica saŭ muma să se ferescă a mânca lucruri sărate, precum: carne deporc, raci, brânză sărată, sparangel etc. și băuturi spirtose, dar să mănânce carne de vițel, de puț, de vacă, conopide, bob, sfeclă, compot, cartofi, spanac, etc. și să bea bere dulce, bulion, lapte, ciocolată, fără aromă cafea, și să fie veselă se nu se supere, căci starea psihică influe mult asupra calității laptelui.

În camera în care șade trebuie să fie aerul curat să 'l primenescă des și să i spele corpul prin băi saŭ cu burete mai cu sémă la articulații precum: la subțiori ca să nu se producă inflamații; și ori de câte ori se va uda saŭ mânji trebuie spălat și udul uscat, căci pelea fiind delicată pôte să resorbă udul îndărăt în corp, ceea ce este vătămător. Baia nu trebuie să se dea îndată după somn saŭ după ce a supt și apa să fie caldă și apoi din ce în ce cu înaintarea în vârstă pôte modera căldura băi.

Respirația unui aer curat este de neapărată trebuință, copilul vara să fie scos la aer, dar nu expus la căldura soarelui; iarna când frigul este moderat și nu e vânt, este mai trebuinciosă aerisirea camerei în care șade copilul, și acesta trebuie cel puțin o dată pe zi; mișcarea saŭ exercițiul moderat este asemenea de trebuință.

Modul ținerii în brațe nu este indiferent, d'aceea trebuie băgat de sémă ca până la 4 saŭ 5 luni doicile să ție copii culcați, iar nu dreptți fiindcă capul este încă greu și mușchi gâtului nu sunt destul de puternici ca să susție greutatea capului. De la 8 saŭ 9 luni să se lasse să se misce liber pe tapet saŭ pe iarbă căci aceste mișcări sunt de mare trebuință desvôltării corporale.

Somnul în celle d'ântéiŭ 6 luni este de mai mare importanță pentru creșterea corpului; Hufeland (un medic german) se exprime dicând că somnul copiilor în epoca acesta este un somn sacru pe care niminŭ nu trebuie să turbure saŭ să întrerupă.

Îmbrăcăminte în epoca copilăriei încă are influință asupra sănătății. În primele săptămâni trebuie să 'l înfașe în scutece, uni pretind că nu are trebu-

ință, dar se scie că copilul nu este lesne de maniat fără a fi îmbrăcat. Îmbrăcăminte să fie ast-fel ca partea inferiôră să fie mai strânsă, iar peptul, și brațele să fie libere. Flanelele sunt mai mult întrebuințate. Este bine o dată pe zi să se lase des-făcut ca să facă mișcări libere, însă după trei luni să evite ori ce legături și să întrebuințeze vestiminte împletite elastice, iarna de lână și vara de bumbac; mulți sunt de opinie a nu le da pantalonŭ fiindcă ține cald la organele inferiøre, nici să fie strâns legat cu încingătoare fiindcă favorisă surpătură, capul să fie mai mult neacoperit.

Nutrimetul după înțarcare trebuie să fie îngrijit. Să se dea mai mult substanțe leguminose și calmante. Să se evite cafea fiindcă desvôltă palpațiunii de inimă; și să se dea mai des, fiindcă digestia se face mai repede cu cât copilul este mai mic, iar mai târziu să 'l dea de patru ori și este bine ca de mic să 'l învețe a mânca regulat. Să nu le dea la ori ce oră, căci atunci nu le este fôme în realitate și prin asta le causă dispoziții pentru scrofulŭ, limbrici etc.

În primele săptămâni nu sunt desvôltate simțurile mai pe urmă încep a se desvôlta; întéiŭ tactul și gustul, apoi vederea, auzul și mirosul mai târziu. Cu tôte că copilul are ochi deschiși încă de la nascere și este simțitor la lumină, dar nu pôte deosebi nici un obiect isolat, și nu închide ochi când se apropie un obiect strein, încă mai târziu pare că se desvôltă auzul, iar mirosul și mai târziu de cât tôte. Fiindcă ochi și urechia sunt organe delicate, trebuie să îngrijim a nu trece repede de la întunec la lumină mare saŭ din tăcere la un șgomot prea mare.

Când țipă copilul și apropie picioarele de pept înseamnă durere de intestine, când apropie și mâinele de gură înseamnă că 'l dore gura, iar după trei luni țipă fără lacrimi și strigă repede, înseamnă răutate care trebuie stărpită de la început. Muma nu trebuie să se grăbescă a 'l împăca căci plansul acesta este o bună gimnastică pentru pept și desvôltă plămôni.

CĂLLĂTORILE ȘI PROPAGAȚIA PLANTELOR.

Am cătat, într'o serie de articole, a da cititorilor noștri ôre care noțiunii despre Botanică, vorbindu-le de phenomelele celle mai importante ce întilnim în ființele din Regnul vegetal. Cititori care ne aŭ citit cu ôre care atenție sciŭ, într'un mod

general, cum plantele se hrănesc, cum respiră cum se fecundă unele pe altele și cum în fine se înmulțesc și se propagă pe suprafața pământului. În tôte aceste phenomene, în tôte fectele și legile naturii am constatat o mare și admirabilă armonie,

armonie ce nu o întâlnim între oameni și în legile făcute de legislatorii noștri, care rare ori caută a se inspira de înțelepciunea ce Natura păstrează în legile sale.

Natura când a stabilit o lege nu o călca în picioare în fie-care minut și Divinul legislator nu aruncă în spiritele muritorilor o neodihnitore inquietudine violând el însuși legile ce a stabilit.

Vom completa noțiunile ce am dat despre propagația Plantelor prin ideile ce împrumutăm unui june al nostru coleg profesor la Facultatea de științe din Clermont (Francia) D. Henri Lecoq dând acestor idei forma populară și cât vom putea pictorescă ce am adoptat.

Pentru fie-care floare trebuie să admitem un loc unde ea a trebuit în origină să fie pusă, un centru de creație, un fel de *paradis terestru*, cum admitem și pentru om un loc primitiv unde el a fost creat, un *paradis terestru*. Din acest punct de plecare, florea sa (ca să ne servim de un termen mai general) specia vegetală a putut să radieze în toate sensurile, putând fi oprită în expansiunea sa sau prin obstacole materiale, sau prin cauze fizice precum lipsa de căldură, excesul de umiditate ect. O linie care ar atinge în toate puncturile extreme ale acestor rațe expansive va descrie aria expansiunii fie căria specie.

Din locul dar unde o plantă a fost la început creată, ea va pleca, va călători ca să se înmulțească și să se propage.

Călătoria pe pământ uscat este în general cea mai puțină rapidă. Specia se propaga din vecinătate în vecinătate prin semințele care cad prin propria lor greutate.

Altă dată rădăcinile, care se întind în toate sensurile pe sub pământ, multiplică în infinit individele.

Călătoriile pe apă se fac mai repede. Ți am vorbit, amabile cititor, într'unul din numerile precedente de curenți ape care duc lin și armonios plantele amorose transportându-le pe țărmuri departate unde ele, asemenea Tyrienilor, Grecilor,

Cartaginesilor, Englesilor de astăzi, își înmulțesc coloniile lor. Oceanul chiar poate fi străbătut de aceste plante. Plantele dar stabilizează coloniile mai înainte de cât popoli vestiți ce numărăm; ele profită de curenți oceanului și astfel insulele sunt populate de vegetale.

Blocele de stânci acoperite de vegetale, ce se despart din virfi munților, cădând în râurile ce nasc din acești munți, pot pluti mult timp pe apă și pot merge în locuri departate. Plantele dar au și ele bărcile și corăbiile lor, și sunt supuse ca și omul la întâmplările navigației sau la pericolele naufragiului.

Dar dacă există flori ce au bărci și corăbii, pentru departatele lor excursiuni, sunt altele care se serv de lângă aeriene în care ele străbat cu repeziune spațiul.

Ai văzut de multe ori, amabile cititor, acele pinze albicioase ce se plimbă prin aer. Dacă atmosfera este liniștită ele se cobor încet, și se ridică când cea mai mică suflare se înalță; sau, gonite de tempesta, ele dispar cu repeziune și merg să populeze țărmuri departate.

Insectele și păsările se însărcină și ele ca să transporte plantele și să le propage; ele ia în pecele lor semințele vegetalelor și le duc în departare.

O semință împinsă de cea mai violentă tempesta nu poate să străbată într'o oră mai mult de trei-zeci de lege; ei bine, dice D. Lecoq, sunt păsări care în patru ore străbat Francia întregă: aceste păsări sunt meșageri mai repezi de cât vântul.

Omul chiar s'a asociat, fără să vrea, cu acești numeroși călători însărcinați să semene florile pe pământul întreg. Călător infagibil, florile l'au urmat pe țărmurile cele mai departate. Cele mai umile l'au însoțit cu mai multă fidelitate. Dama officerilor marinei engleze ce se stabilesc în India, în Australia, în Noua Zeelandă etc. duc cu dânsese florile ce au iubit pe țărmurile Tamisei, ca să le aducă aminte ani copilării și să menție tot d'auna vie memoria locurilor unde s'au născut și imaginea Patriei-mame. E.

Abonamentele se fac la redacțiune, Strada Seraphim (ce'i dice și a Pensionatului) lângă Colțea, No. 10 și în Passagiul român la librăria D-lui Danielopolu.